

Lokale inclusie agenda

Lokale inclusie agenda gemeente Dalfsen

Rapportage en planning

Auteur: Rik Bolhuis
Eenheid: Maatschappelijke Ondersteuning
Datum: februari 2021

1 Inleiding

In 2006 hebben de Verenigde Naties het “Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap” aangenomen. Doel van het VN-verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking. Grondbeginselen in het verdrag zijn toegankelijkheid, persoonlijke autonomie en volledige participatie. Het is belangrijk dat de overheid bij het maken van beleid en wetgeving rekening houdt met deze grondbeginselen. In het verdrag is aangegeven wat de overheid moet doen om ervoor te zorgen dat de positie van mensen met een beperking verbetert.

Tien jaar later, in 2016 is het VN-verdrag door Nederland geratificeerd. Met de ratificatie van dit VN-Verdrag is aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in het periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Het verdient daarbij de voorkeur dat deze periodieke plannen worden samengevoegd tot één integraal plan voor het hele sociaal domein: de lokale inclusie agenda. Afgekort Lia.

Vanuit de rijksoverheid heeft het ministerie van VWS een coördinerende rol bij de invulling van het VN-verdrag in Nederland. Het rijksprogramma heeft de titel *Onbeperkt Meedoen*. Samen met andere ministeries zijn zeven actielijnen geformuleerd: bouwen en wonen, werk, onderwijs, vervoer, participatie en toegankelijkheid, zorg en ondersteuning en de rijksoverheid als organisatie. In 2018 is binnen de VNG het project *Iedereen doet mee!* gestart. Dit project geeft een extra impuls aan initiatieven van gemeenten die zich richten op het onbeperkt meedoen van inwoners met een beperking en activeert gemeenten om aan de slag te gaan met het VN-verdrag.

Vorig jaar is aan de raad een plan van aanpak aangeboden met daarin activiteiten om te komen tot een lokale inclusie agenda. In deze notitie wordt teruggeblikt op dit plan van aanpak. Centraal staan hierbij drie vragen:

- Welke activiteiten zijn in het afgelopen jaar verricht.
- Wat is de huidige stand van zaken
- Wat zit nog in de planning, wat is de huidige stand van zaken

Voordat op deze vragen zal worden ingegaan zal eerst kort worden ingegaan op de betekenis van een lokale inclusie agenda.

2 Terugblik

2.1 Kern van VN-verdrag

In het Plan van aanpak van april 2020 is aangegeven dat het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is gericht op het volwaardig participeren in de samenleving, gelijke kansen en op toegankelijkheid. Het uitgangspunt is het respect voor verschillen en de aanvaarding dat personen met een handicap deel uitmaken van de menselijke diversiteit. Op allerlei terreinen in de samenleving speelt het vraagstuk van toegankelijkheid en gelijke kansen. Bijvoorbeeld: arbeidsmarkt, onderwijs, cultuur en ontspanning, sport en recreatie, mobiliteit en verkeer en de inrichting van de openbare ruimte.

2.2 Inventarisatie

In het Plan van aanpak is vermeld dat binnen de gemeente een werkgroep wordt geformeerd met de volgende opdracht:

- a. inventariseren wat momenteel al is gerealiseerd of in gang is gezet m.b.t. dit thema;
- b. inventariseren van “witte vlekken” of concrete wensen;
- c. bepalen van prioritering, de agenda en planning;
- d. inventariseren of en hoeveel financiële middelen hiervoor nodig zijn;
- e. bewustwording creëert binnen de organisatie voor dit thema;
- f. borging van dit onderwerp in de beleidscyclus, planvorming en dienstverlening.

Vanuit elke eenheid van de gemeentelijke organisatie is een medewerker vertegenwoordigd in de werkgroep.

Uit de inventarisatie is gebleken dat in veel landelijke wetgeving al eisen worden gesteld aan de toegankelijkheid van voorzieningen. Bijvoorbeeld ten aanzien van digitale dienstverlening (bijv. eisen aan websites), bouwwetgeving of openbaar vervoer. Vraag is dan hoe dit in de gemeente Dalfsen wordt toegepast. Ook zijn er wetten en voorzieningen die juist heel specifiek als doelgroep mensen met een beperking hebben. Meest in het oog springend is de Wet maatschappelijke ondersteuning. De uitvoering hiervan ligt bij de gemeente. Maar ook bijvoorbeeld het onderwijs (speciaal onderwijs, passend onderwijs) of de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). In bijlage 3 is een overzicht van alle activiteiten en lopende zaken die raakvlakken hebben met het aspect toegankelijkheid c.q. inclusiviteit.

In veel gemeentelijk beleid wordt al rekening gehouden met mensen met een beperking. In het afgelopen jaar is gewerkt aan diverse beleidsdocumenten die niet direct de inclusiviteit als doelstelling hadden, maar waarbij wel aandacht is geschonken aan dit thema. In het vervolg van deze paragraaf wordt een aantal projecten genoemd.

Toekomstvisie 2030 “Voor Elkaar”

In januari van dit jaar is de Toekomstvisie 2030 “Voor Elkaar “ door de gemeenteraad vastgesteld. Dit document was opgesteld door veel te spreken met, en te luisteren naar inwoners uit onze gemeente. Een belangrijk uitgangspunt in de Toekomstvisie is de stelling dat “iedereen **erbij hoort**, zonder dat we onszelf opdringen.” Vanuit deze stelling is in de Toekomstvisie expliciet aandacht geschonken aan de thema’s toegankelijkheid:

“Ons leven wordt drukker, tegelijkertijd wordt er meer van onze rol verwacht met betrekking tot bijvoorbeeld mantelzorg. Er wordt een grote mate van zelfredzaamheid van ons verwacht. Dat betekent dat we in verbinding moeten staan. Voor elkaar zorgen en omzien naar elkaar is de hoeksteen van onze gemeenschap. Met anderen, met nieuwe netwerken en met (digitale) informatie. Dit is niet voor iedereen even gemakkelijk of vanzelfsprekend: de gemeente en de gemeenschap zijn er om drempels te herkennen en te verlagen, zodat iedereen die mee wil doen mee kan doen.”

Preventiebeleid

In januari 2021 heeft gemeenteraad de startnota Preventiebeleid vastgesteld. Het preventiebeleid heeft onder andere tot doel om de verschillende beleidsterreinen die invloed hebben op preventie-activiteiten met elkaar te verbinden. Deze beleidsterreinen zijn onder andere welzijn, gezondheid/gezonde leefomgeving en mantelzorgbeleid. Ook inclusie krijgt een plek in het preventiebeleid. In november komt het preventiebeleid in de gemeenteraad.

Omgevingsvisie

In januari 2021 heeft de gemeenteraad de Kadernota Omgevingsvisie vastgesteld. De Omgevingsvisie heeft onder andere tot doel de integrale visie en de koers voor de fysieke leefomgeving van de gemeente Dalfsen weer te geven. In de kadernota is ook aandacht voor de kwetsbare inwoners en specifiek het vraagstuk van de vergrijzing. Dit vraagstuk zal de komende jaren doorzetten en dat heeft gevolgen voor (bekende en nog onbekende) sociale en fysieke aspecten zoals wonen, zorg en de inrichting van de openbare ruimte.

Eén van de ambities in de Kadernota is het creëren van een aantrekkelijke woongemeente met vitale kernen. Eén van de opgaven hierbij is een goede bereikbaarheid en het verbeteren van de toegankelijkheid.

In april wordt de kadernota Omgevingsvisie in raad besproken. Daarna volgt het participatietraject voor de verdere uitwerking van de visie.

Ibor

Binnen de gemeente Dalfsen wordt gewerkt aan het integraal beleidsplan openbare ruimte, afgekort Ibor. In november 2020 is hiervoor de startnotitie opgesteld. Naar analogie met de Omgevingsvisie heeft het Ibor ook het doel om een samenhangender aanpak van de leefomgeving te bereiken met een integrale benadering van de openbare ruimte. Bij de uitwerking van het Ibor is nadrukkelijk het sociaal domein betrokken, met daarbij de invalshoek van mensen met een beperking die gebruik maken van de openbare ruimte.

Hior

Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt in de gemeente Dalfsen gebruik gemaakt van het Handboek inrichting openbare ruimte. Afgekort Hior. Om een bruikbare openbare ruimte te maken is in het stappenplan aangegeven dat het belangrijk is om alle behoeftes en wensen vroegtijdig te verzamelen. Bij deze eerste fase gaat het naast gewenste sferen en identiteit van de openbare ruimte, vooral ook om het gebruik van de (beschikbare openbare) ruimte. Het vroegtijdig verzamelen en afwegen van de behoeftes en beschikbare ruimte zorgt voor draagvlak en begrip. Bovendien ontstaat zo inzicht in:

- welke belanghebbenden invloed kunnen uitoefenen op het ontwerp;
- welke behoeftes de belanghebbende hebben;
- welke consequenties de behoeftes hebben voor het ruimtegebruik.

Bij het laatste punt wordt de volgende toelichting gegeven.

“Geef inzicht in de behoeftes van slechtienden en of mindervaliden. Kijk daarbij ook naar omliggende gebieden. Sluit bijvoorbeeld aan op wandelroutes voor slechtienden of minder validen naar winkelgebieden of zorginstellingen. CROW-publicatie 337 bevat richtlijnen voor toegankelijk inrichten van de openbare ruimte.”

Gemeentelijke Woontafel

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn diverse eenheden en medewerkers betrokken bij het thema wonen. Mede naar aanleiding van de Kadernota Wonen, Welzijn en Zorg uit 2018 is het sociale domein steeds meer vervlochten met het ruimtelijke en fysieke domein. Het gaat dan bijvoorbeeld over de woningbehoefte voor senioren, eisen aan de woningen bij nieuwbouw, wensen en plannen voor wonen met zorg in het buitengebied, leefbaarheid in de wijken, samenwerkingsafspraken met de woningcorporaties en dergelijke. Om op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen en elkaar te informeren is een platform (“woontafel”) opgericht dat periodiek bij elkaar komt voor het bespreken van deze onderwerpen. Inclusie en toegankelijkheid zijn aspecten die hier deel van uitmaken.

LHBTI-doelgroep¹

Inclusie en toegankelijkheid hebben niet alleen betrekking op ruimtelijke of fysieke aspecten om letterlijk drempels weg te nemen voor mensen met een beperking. Ook als er geen beperkingen zijn, kunnen mensen in bepaalde gevallen niet volwaardig participeren in de samenleving. Dit wordt veroorzaakt door gebrek aan acceptatie van verschillen en het gevoel uitgesloten te worden. Met andere woorden: mensen kunnen niet zijn wie ze willen zijn. Specifiek voor mensen met een andere geaardheid kan het moeilijk zijn volwaardig mee te doen.

Om de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI-inwoners in Nederlandse gemeenten te bevorderen is de rijksoverheid een aantal jaren geleden gestart met het Koploperprogramma². Er is

¹ De afkorting LHBTI staat voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender- en intersekse personen.

² De ambitie van dit programma is als volgt geformuleerd:

- De sociale acceptatie van lhbtj-personen neemt toe onder de hele bevolking, maar zeker onder jongeren, ouderen en in kringen waar dat nog een taboe is.
- Vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen lhbtj personen nemen af.
- Lhbtj-personen voelen zich gesteund, veilig en weerbaar op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun eigen sociale kring

een samenwerkingsverband onder de naam “Regenboogsteden”. De gemeente Zwolle is één van deze steden. Bedoeling is dat de steden binnen hun regio LHBTI-beleid verder ontwikkelen. De gemeente Dalfsen is aangesloten bij de regionale aanpak van LHBTI-beleid. Daarnaast is in de afgelopen twee jaar aandacht besteed aan de zogeheten coming outdag. Op deze dag, die jaarlijks plaatsvindt op 11 oktober, wordt aandacht besteed aan het moment dat een LHBTI-er openlijk voor zijn of haar seksuele geaardheid of genderidentiteit uitkomt. De gemeente Dalfsen hijst op deze dag de regenboogvlag bij het gemeentehuis en andere openbare gebouwen. Verder wordt gestimuleerd om de regenboogvlag te hijsen bij sportverenigingen. Andere projecten in dit kader is de oprichting van een LHBTI-werkgroep door SaamWelzijn en de aandacht voor dit onderwerp bij het zogeheten Overloopproject van SaamWelzijn, waarbij voor het vak burgerschap voorlichting wordt gegeven aan de basisscholen.

2.3 Bewustwording/participatie/informatie

Bewustwording

Inclusie en toegankelijkheid beperken zich niet tot beleid en regels. Samen leven betekent dat we in het leven van alledag gewoon rekening met elkaar houden. Met verschillen en beperkingen. Dat we oog hebben voor beperkingen van een ander en daar waar mogelijk behulpzaam zijn. Dat je de auto niet op de stoep parkeert, mensen met een beperking even help met in- en uitstappen in de trein, de vuilcontainer op de juiste plaats zet zodat dit de doorgang niet blokkeert, etc., etc. Dit veronderstelt bewustwording en alertheid. De opgave is om dit bewustzijn over te brengen op de samenleving. Ook in het preventiebeleid krijgt het creëren van bewustwording een belangrijke plaats.

Participatie

Bij inclusie geldt als adagium: “niets over ons, zonder ons”. In het VN-verdrag staat namelijk dat mensen met een beperking zelf betrokken moeten worden bij het waarmaken van het VN-verdrag. En ze kunnen ook het beste zelf vertellen hoe het in de praktijk gaat in de gemeente Dalfsen. In onze gemeente wordt in het algemeen veel aandacht besteed aan participatie bij het bedenken van plannen of bij nieuw beleid. In het voorjaar van 2021 start ook het traject om te komen tot het beleid voor burgerbetrokkenheid (maart 2021 eerste bespreking in de raad). Specifiek voor mensen met een beperking is het platform gehandicapten Dalfsen. Binnen dit platform is de BTB-werkgroep actief. Hierbij ligt de nadruk op bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van voorzieningen in onze gemeente voor mensen met een beperking. De BTB-werkgroep beoordeelt onder andere winkels en andere gebouwen in onze gemeente op toegankelijkheid. Ook heeft de BTB-werkgroep samen met de gemeente de stembureaus beoordeeld. Verder is regelmatig overleg tussen de BTB-werkgroep en de wijkuitvoerders over bijvoorbeeld klachten in de openbare ruimte.

Toegang tot informatie

In het VN-verdrag is het recht opgenomen om zelfstandig beslissingen te nemen. Maar daar is informatie voor nodig. Overal om ons heen is informatie. Maar veel van die informatie is niet toegankelijk voor iedereen. Zo hebben veel mensen moeite om geschreven teksten goed te begrijpen. Anderen zijn doof of slechthorend en kunnen de televisie of filmpjes op internet niet volgen zonder ondertiteling. En weer anderen zijn blind en kunnen de menukaart niet lezen in een restaurant. Toegankelijke informatie is dus heel belangrijk. Daar komt bij dat veel dienstverlening van bedrijven en overheidsinstanties in de laatste twintig jaar is gedigitaliseerd. Ook dit heeft gevolgen voor de communicatie en informatievoorziening. Loketten met persoonlijke dienstverlening zijn in hoog tempo vervangen door websites en call-centers. Lang niet iedereen is in staat goed om te gaan met keuzemenu's, digid, inlogcodes en dergelijke. Websites en andere apparatuur dienen hierop te worden aangepast of via menselijk contact moet hulp beschikbaar zijn.³ Binnen de gemeente Dalfsen is aandacht voor dit vraagstuk door bijvoorbeeld de ondertiteling van de raadsvergaderingen. Daarnaast zijn in wetgeving vastgelegd voor de toegankelijkheid van websites. De website van de gemeente Dalfsen voldoet aan deze eisen. Bij het doorontwikkelen van de toegang

---

³ Een voorbeeld zijn de 1400 –telefoonnummers van gemeenten. Mensen die bellen moeten de naam van de gemeente inspreken in de telefoon. Voor mensen met een spraakgebrek kan dit problemen opleveren.

tot hulp en ondersteuning in het sociaal domein is eveneens aandacht voor de verschillende manieren waarop inwoners informatie zoeken en de toegankelijkheid daarvan.

3. Planning en wensen

Het werken aan een inclusieve samenleving is een continu proces. In deze rapportage is de huidige stand van zaken weergegeven met een overzicht van activiteiten en ontwikkelingen. Het is in ieder geval zaak de aandacht vast te houden. Dit lukt steeds beter in formeel beleid, mede door regelgeving en landelijke richtlijnen, maar ook door het integrale werken en aandacht voor participatie.

Het komende jaar zal voornamelijk de focus liggen op bewustwording, communicatie en de contacten met belangenbehartigers. Onze aandacht gaat uit naar mensen met een beperking en de LHBTI-doelgroep. In de planning staan de volgende activiteiten.⁴

1. Organiseren van een scan om de openbare ruimte en gebouwen te inspecteren (najaar 2021)
Samen met het platform gehandicapten willen we zoveel mogelijk locaties, gebouwen en sportvoorzieningen beoordelen op toegankelijkheid. We willen hiervoor een gespecialiseerd bureau in de arm nemen.
2. Organiseren van een bijeenkomst over de Lokale inclusie agenda (najaar 2021)
Dit is bedoeld voor de gemeentelijke organisatie en externe partijen. Hierbij kunnen we gebruik maken van de uitkomsten van de hiervoor genoemde scan. Daarnaast kan inspiratie worden opgedaan voor het verder invullen van acties op de agenda.
3. Week van de toegankelijkheid (oktober 2021)
Elk jaar wordt in de tweede week van oktober de Week van de Toegankelijkheid georganiseerd. De Week van de Toegankelijkheid is een initiatief van Leder(in), de koepelorganisatie en landelijk netwerk van mensen met een beperking of chronische ziekte. Aan de Week wordt een thema gekoppeld, zoals digitale toegankelijkheid, vrije tijd, horeca of sport. In de gemeente Dalfsen besteedt het Platform Gehandicapten aandacht aan de Week. We kijken of het mogelijk is nieuwe activiteiten te ontwikkelen.
4. Aandacht LHBTI (oktober 2021)
In de afgelopen periode hebben we twee keer op de coming outdag (11 oktober) aandacht besteed aan de doelgroep LHBTI. Met name door het hijsen van de regenboogvlag bij het gemeentehuis en andere gemeentelijke gebouwen, en bij sportverenigingen. We bekijken welke mogelijkheden er nog meer zijn het onder de aandacht brengen van dit onderwerp.
5. Deelname Hoge Nood app (najaar 2021)
Vanuit de landelijke continentiestichting wordt aandacht gevraagd voor mensen met plasproblemen (veelal mensen buik en blaasproblemen). Eén van de instrumenten is om via een app een overzicht te krijgen van de plaatsen en gebouwen waar gebruik kan worden gemaakt van een toilet.
6. Campagnes voor doelgroepen (voorjaar 2022)
Door het jaar heen zijn er diverse campagnes om aandacht te vragen voor de specifieke problematiek van een bepaalde doelgroep⁵. Bijvoorbeeld Alzheimer, autisme, mantelzorger, incontinentie, de ziekte ME, etc. We kunnen een jaarkalender maken om op gemeentelijk niveau mee te liften met de landelijke of internationale aandacht voor de doelgroep.

⁴ Of de activiteiten doorgang kunnen vinden is sterk afhankelijk van de ontwikkelingen van het coronavirus en de maatregelen van het kabinet om de verspreiding van het virus tegen te gaan.

⁵ Deze campagnes zijn tot stand gekomen door bijvoorbeeld de Verenigde Naties, de Wereldgezondheidsorganisatie, patiëntenverenigingen, e.d. Het betreft veelal een speciale dag of week in het jaar op een vastgestelde datum.

Bijlage 1

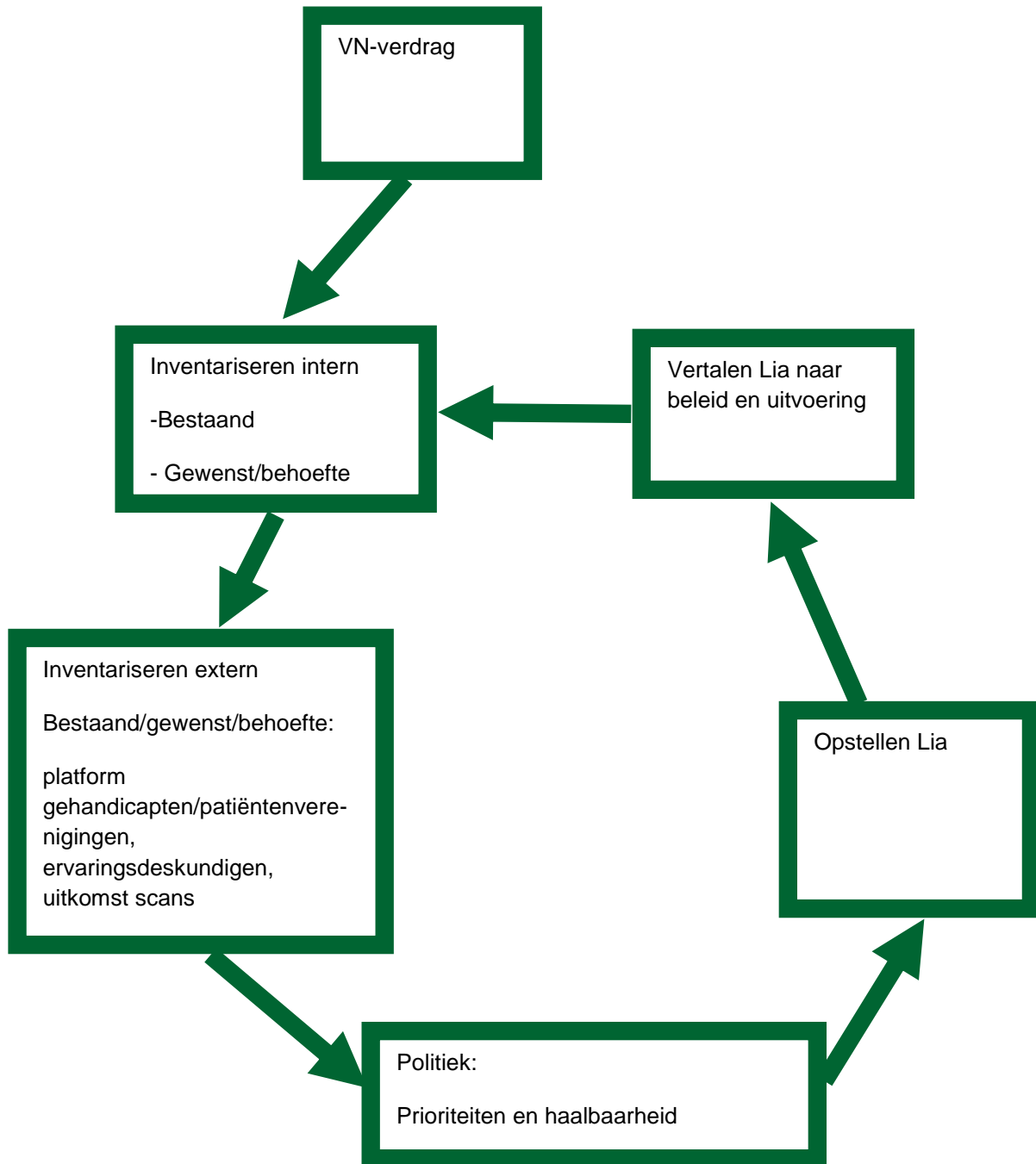
Ambtelijke projectverkenning Lokale inclusie agenda gemeente Dalfsen (2020)

Onderwerp	Lokale inclusie agenda/ uitwerking VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap
Naam verkenner Naam eenheidsmanager Naam portefeuillehouder	Rik Bolhuis Karin Lautenbach Jan Uitslag
Aanleiding/probleem	Nederland heeft het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap geratificeerd. Dit moet o.a. bij gemeenten worden uitgewerkt.
Doelstelling (SMART)	<p><u>Specifiek</u> Het formeren van een gemeentelijke werkgroep die:</p> <ol style="list-style-type: none"> inventariseert wat momenteel al is gerealiseerd of in gang is gezet m.b.t. dit thema; inventariseren van “witte vlekken” of concrete wensen; bepalen van prioritering, de agenda en planning; inventariseert of en hoeveel financiële middelen hiervoor nodig zijn; bewustwording creëert binnen de organisatie voor dit thema; borging van dit onderwerp in de beleidscyclus, planvorming en dienstverlening. <p><u>Meetbaar</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Agenda. Door middel van een agenda wordt de aandacht voor de lokale inclusie kenbaar en concreet gemaakt. De agenda wordt jaarlijks geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Analyse van specifieke onderwerpen. Bijvoorbeeld fysieke toegankelijkheid, inrichting openbare ruimte, dienstverlening en communicatie, recreatie en toerisme, woningbouw, onderwijs en werk. <p><u>Acceptabel</u> Er komt steeds meer druk op de gemeente om uitwerking te geven aan het VN-verdrag en voor het opstellen van een lokale inclusie-agenda. Met name vanuit de doelgroep zoals het platform gehandicapten en de Participatieraad. Verder sluiten steeds meer gemeenten zich aan bij het manifest van de VNG. Tenslotte heeft de raad ook aangedrongen op het uitwerken van dit vraagstuk.</p> <p><u>Realistisch</u> Het tot stand brengen van een agenda is een realistisch doel. Het achterliggende doel van een volledig inclusieve samenleving zal niet haalbaar zijn. Er zullen altijd drempels en belemmeringen overblijven. Voor nu is het een zaak van kleine stapjes en zichtbare verbeteringen.</p> <p><u>Tijdgebonden</u> Aandacht voor dit onderwerp is een continu proces. Bedoeling van de interne werkgroep is om een zichtbare start te maken met dit vraagstuk (“er een slinger aan geven”). Vooralsnog wordt de werkgroep voor een periode van twee jaar ingesteld. Na twee jaar wordt bezien of verlenging wenselijk is</p>
Verwacht resultaat	Zie bij doelstelling/specifiek. Resultaat is bewustwording van het onderwerp en borging in de organisatie.

Scope/afbakening	De scope is breed. Niet alleen fysieke toegankelijkheid, maar ook andere vormen van toegankelijkheid (bijv. digitale toegankelijkheid, toegang tot werk en onderwijs e.d.). Wel wordt de scope begrensd door hetgeen onder de gemeentelijke verantwoordelijkheden c.q. mogelijkheden valt.
Looptijd	Zie hiervoor bij tijdgebonden: duur van de werkgroep is vooralsnog gesteld op twee jaar.
Verwachte kosten/budget & dekking	<p>Met name personele inzet. Er is geen specifiek budget voor de lokale inclusie agenda. Binnen de Wmo zijn beperkte middelen voor PR, bijeenkomsten, communicatie e.d. Bij de doelstelling is gemeld dat één van de taken van de werkgroep is het inventariseren van benodigde middelen bij het uitvoeren van de agenda. Mochten de middelen er niet of onvoldoende zijn, zal dit worden gecommuniceerd naar het college om te zorgen dat de verwachtingen helder zijn en dat eventueel budget beschikbaar wordt gesteld. Dit geldt ook voor de personele inzet.</p> <p>Bedoeling is dat vanuit alle eenheden minimaal één medewerker zitting heeft in de werkgroep. In eerste instantie wordt gedacht aan een vergaderfrequentie van 1 keer per maand. Met voorbereiding en uitwerking van de actiepunten wordt een tijdsbesteding geschat van gemiddeld 6 uur per maand per deelnemer.</p>
Beoogd projectleider/beoogd opdrachtgever	Projectleider: Rik Bolhuis Beoogd opdrachtgeven: eenheidsmanager MO, Karin Lautenbach
Overig	

Bijlage 2

Cyclus Lokale inclusie agenda (idealiter)

Bijlage 3 Overzicht bestaand beleid en activiteiten; plannen en wensen voor de toekomst

Thema	Gerealiseerd/mee bezig	Planning/wensen
FYSIEK		
<i>Mobiliteit/verkeer</i>		
<p>Beleid:</p> <p>Gemeentelijk vervoer- en verkeersplan- GVVP</p> <p>Uitvoering</p>	<p>Speerpunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> -De veiligheid van en toegankelijkheid voor oudere verkeersdeelnemers en mindervaliden <p>Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Het behoud van een goede <u>toegankelijkheid</u> van belangrijke voorzieningen en winkelcentra -Het optimaliseren van de afstemming tussen vraag naar en aanbod van parkeerplaatsen en stallingen bij belangrijke voorzieningen en in woongebieden, ook voor <u>gehandicapten</u>; -Verbeteren van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van voorzieningen voor voetgangers, specifiek ouderen en mensen met een beperking <p>Gerealiseerd/mee bezig:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Toegankelijke openbaar vervoer (bushaltes, treinstation, perron) Voldoende algemene gehandicapten parkeerplaatsen (+ op kenteken) -Obstakelvrije en brede trottoirs -Toegankelijk openbare winkelgebieden zoals Kroonplein en Grote Markt -Voldoende brede fietspaden en voetpaden 	<ul style="list-style-type: none"> -Toegankelijkheidseisen opnemen in de HIOR en deze vaststellen -Centrumgebieden volgorde inrichting aanpassen naar STOP principe -> Stappen, Trappen, OV, Parkeren -Goede, brede en obstakelvrije route bij verzorgingshuizen (zoals Rosengaerde -> Bellingeweer) -Goede toegankelijke voetgangersverbinding tussen Oosterdalfsen en centrum Dalfsen (langs Welsummerweg) -> ook dementievriendelijk maken? -Verbetering Openbaar Vervoer binnen de gemeente (is lastig)

	<ul style="list-style-type: none"> -Dementievriendelijke looproute Dalfsen - Rosengaerde -Implementatie (nieuwste) toegankelijkheidsrichtlijnen bij ontwikkelingen en bij groot onderhoud -Looproute van Station tot kern Dalfsen toegankelijker maken voor blinden en slechtzienden (met ribbeltegels) - Bij uitwerking Centrumvisie aandacht voor toegankelijkheid -Verstrekken Gehandicaptenparkeerkaart 	
<i>Inrichting en beheer openbare ruimte</i>		
Beleid: Ibor	<p>Inrichting speeltuinen</p> <p>Inrichting Nieuwe Landen 2 Lemelerveld (plaatsing bankjes, pleintjes bij kruisingen)</p>	
<i>Wonen</i>		
<p>Beleid</p> <p>Uitvoering</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Bouwbesluit -Kadernota Wonen, welzijn en zorg - Woonvisie -Wmo woningaanpassing - Begeleid wonen voor mensen met een beperking - Prestatieafspraken met woningcorporaties over o.a. aangepast bouwen en levensloopbestendige woningen. 	
		<p>Voldoende woningaanbod voor senioren?</p> <p>Voldoende verpleeghuisplaatsen?</p>

<i>Toegankelijkheid gebouwen</i>	Landelijk besluit toegankelijkheid Vergunningverlening en handhaving Toegankelijk openbare toegankelijk gebouwen zoals (voorplein) gemeentehuis, Spil, Trefkoele+	
SOCIAAL		
<i>Werk en inkomen</i>		
Beleid Uitvoering	-Participatiewet -Beleidsplan afstand tot de arbeidsmarkt -Beleidsplan armoede en schuldhulpverlening Specifieke re-integratiemedewerkers (loopbaanbegeleider, netwerker) Invulling afspraken banenafpraak Contracten voormalige SW-organisaties Tiem en Larcom	
<i>Onderwijs</i>		
	-Leerlingenvervoer -Uitvoering passend onderwijs -Aanpak laaggeletterdheid	
<i>Preventie</i>		

<p>Gezondheid</p> <p>Sport en bewegen</p> <p>Recreatie</p> <p>Cultuur</p> <p>Welzijn en Wet maatschappelijke ondersteuning</p>	<p>Uitvoeringsprogramma Kerngezond Dalfsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Analyse naar toegankelijkheid sportaccommodaties -Aansluiten bij de website uniek sporten (i.v.m. het creëren van een centraal punt waarop het lokale sportaanbod, kennismakingsactiviteiten en events voor mensen met een beperking onder de aandacht kunnen worden gebracht.) - Ondersteunen sportaanbieders bij G-sporten <p>Project Zorgeloos Vechtdal (toegankelijke voorzieningen in recreatie en toerisme)</p> <p>Toegankelijkheid evenementen voor mensen met beperking.</p> <p>Preventiebeleid opstellen met als belangrijke doel dat iedereen kan meedoen in onze samenleving</p> <ul style="list-style-type: none"> -Verstrekken van voorzieningen met als doel mensen met een beperking mee te kunnen laten doen aan de samenleving (vervoersvoorzieningen, begeleiding, rolstoelen, e.d.) - Jaarlijkse cliënttevredenheidsonderzoeken - Vrijwilligersprojecten voor hulp aan mensen met beperking (klussendienst SAAM, Automaatje) - Huisbezoeken door SaamWelzijn ihkv Lang Leve(n) Thuis - Project financieel veilig ouder worden - Ondersteuning mantelzorgers - aansluiting bij anti-discriminatiebureau Vizier. Tevens meldpunt voor klachten over discriminatie.	
--	---	--

<i>Gemeente als werkgever</i>		
	<ul style="list-style-type: none"> -Stichting Dalftsen Werkt -Bieden van taallessen ihkv alfabetisering -Voorzieningen voor werknemers met een handicap 	
DIENSTVERLENING / Communicatie		
Beleid Uitvoering	Nota dienstverlening Website geschikt maken voor mensen met een beperking (o.a. visueel beperkten) Loketten van de gemeente Dalftsen Stemlokalen Gebruik formulieren (o.a. eenvoudig taalgebruik) Ondertiteling raadsvergaderingen	
BEWUSTWORDING, COMMUNICATIE, PARTICIPATIE		
Beleid Uitvoering	Ontwikkeling burgerbetrokkenheid/participatiebeleid Week van de toegankelijkheid Andere campagnes Overleg wijkteams met platform gehandicapten Wijkscans	

